

LA MÚSICA I LES NOVES TECNOLOGIES A LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES: EL CAS DE LA XARXA DE BIBLIOTEQUES MUNICIPALS DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Francesc Moreno Espejo, Xarxa Municipal de Biblioteques de Vilanova i la Geltrú
08800 Vilanova i la Geltrú, Barcelona, 626752664 (morenoef@diba.cat,
<www.vilanova.cat/biblioteques>)

RESUM

Les biblioteques públiques viuen immerses en un procés de constant canvi propiciat per diferents aspectes com són els nous hàbits dels usuaris, la realitat econòmica i, com no, l'evolució de les noves tecnologies. Aquest últim és un dels factors més importants en els canvis que les biblioteques estan experimentant i, en el cas de la música, és especialment significatiu, en estar relacionat amb les noves pràctiques dels usuaris.

Plataformes com *YouTube* o *Spotify* i conceptes com l'*streaming* són fenòmens nous que influeixen directament en els tres eixos que fonamenten la tasca dels bibliotecaris, musictecaris en aquest cas: la prescripció documental, la difusió de la música i la hibridació de la col·lecció presencial amb la virtual.

RESUMEN

Las bibliotecas públicas viven inmersas en un proceso de constante cambio propiciado por diferentes aspectos como son los nuevos hábitos de los usuarios, la realidad económica y, como no, la evolución de las nuevas tecnologías. Este último es uno de los factores más importantes en los cambios que las bibliotecas están experimentando y en el caso de la música es especialmente significativo al estar relacionado con las nuevas prácticas de los usuarios.

Plataformas como *YouTube* o *Spotify*, conceptos como el *streaming*, son fenómenos nuevos que influyen directamente en los tres ejes que fundamentan la labor de los bibliotecarios, musictecarios en este caso: la prescripción documental, la difusión de la música y la hibridación de la colección presencial con la virtual.

PARAULES CLAU

Música a la biblioteca, musictecaris, el bibliotecari prescriptor, sistemes d'escolta en línia, biblioteques musicals

PALABRAS CLAVE

Música en la biblioteca, musictecarios, el bibliotecario prescriptor, sistemas de escucha en línea, bibliotecas musicales

1. La música a les biblioteques públiques. És necessària?

Les biblioteques estan experimentant un procés gradual de canvi relacionat amb la irrupció d'unes tecnologies que estan incidint directament en els formats dels documents i que, especialment en el cas de la música, fa que els usos de la ciutadania vagin evolucionant i canviant indefectiblement. El negoci de la música viu en els últims anys en una continua crisi, si es pren com a referència el nombre de vendes i préstecs de CD, si bé el consum de música no ha disminuït de manera proporcional, especialment si es tenen en compte les xifres de la música digital dins de la indústria musical.

Llavors què és el que ha canviat? El canvi fonamental s'ha produït en la forma de consumir la música i els canals que s'utilitzen per accedir-hi. Les innovacions tecnològiques, produïdes en un context de crisi econòmica, han incidit en aquest procés i les biblioteques públiques han d'adaptar-s'hi si pretenen continuar exercint la seva tasca d'intermediació cultural.

Sovint es qüestiona la rellevància de la música dins de les col·leccions de les biblioteques atenent al nombre de préstecs comptabilitzats. Tot i que això, en la majoria de casos és cert, no és prou motiu. Aquests descensos no justifiquen per si sols la marginació d'aquestes col·leccions, al contrari, exigeixen de part dels professionals bibliotecaris un esforç per adaptar-se i trobar la manera de donar resposta a les noves necessitats que puguin detectar en els usuaris, així com trobar la forma de dinamitzar aquests fons que, a poc a poc, han anat perdent rellevància.

Les biblioteques no són simples distribuïdores de documents, sinó que fonamenten la seva raó de ser en el fet de ser focus generadors de coneixement, agitadores culturals que proporcionen accés a la informació a través dels nombrosos serveis que presten i de les múltiples activitats que organitzen: presentacions de llibres, clubs de lectura, concerts, recitals de poesia, tallers musicals i un llarg etcètera que fan que les biblioteques siguin actualment un dels principals focus de difusió cultural, més enllà dels suports o les vies utilitzats.

La música, en aquest sentit, ha de tenir la mateixa consideració que altres pràctiques culturals igualment rellevants, com puguin ser la lectura, el cinema o les arts escèniques. Els professionals bibliotecaris¹ han d'adaptar-se als nous usos que els usuaris fan de la música i als nous canals que utilitzen, i donar resposta amb els mitjans que tenen al seu abast. Si la biblioteca pública té com a missió «garantir l'accés a la informació, la formació i l'oci a tots els ciutadans i ciutadanes», la música, entesa com a font de cultura i oci, de transmissió de valors i de tradició, i com un dels instruments socialitzadors i globalitzadors més potents, no pot ser deixada de banda.

Per això, s'ha d'incidir directament en els eixos fonamentals d'aquesta tasca: la prescripció documental, la difusió de la música i la hibridació de la col·lecció presencial amb la virtual. Els responsables de les àrees musicals de les biblioteques, a partir d'ara «musictecaris», han de ser els agents que facin de mediadors entre les biblioteques i els usuaris, incorporant totes les eines que tinguin al seu abast i que facilitin aquesta tasca. En un món «informatitzat» com l'actual, es fa més necessària que

¹ Grup de treball de Música a les biblioteques de la província de Barcelona. «Pautes d'ús i aplicacions de l' Spotify a les biblioteques públiques» [en línia]. 2012. Pàg. 5. www.diba.cat/documents/16060163/22275360/spotify_biblioteques.pdf/df3cd2ad-e807-43b5-9101-a0d07353786e [Consulta: 10/11/2015]

mai la figura d'un orientador/prescriptor a la biblioteca, així com nous perfils associats amb la formació dels usuaris en habilitats tecnològiques i informacionals.

La gestió de les col·leccions físiques desenvolupades amb criteris professionals i artístics encara és vàlida, però han d'incorporar-se les noves tecnologies i aplicacions per fer possible l'accés a nous usuaris. Encara més, les noves tecnologies han d'aprofitar-se per donar més visibilitat i accessibilitat a les col·leccions de la biblioteca i a l'objectiu de difondre-les.

La música ha d'ocupar un lloc destacat a la biblioteca i cal despertar l'interès en els usuaris per descobrir nous artistes, estils, segells discogràfics, tendències, etc., igual que es fa amb la resta de col·leccions.

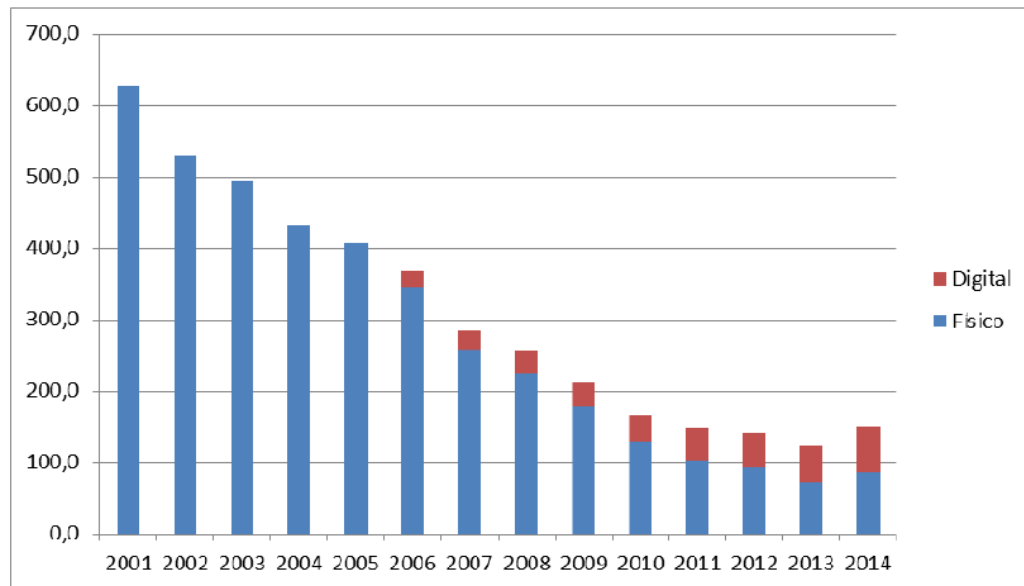
2. La música en línia

L'evolució del mercat de la música a Espanya indica que després de dotze anys de baixades ininterrompudes, l'any 2014 es va invertir aquesta tendència i es va incrementar en un 21,2 % la xifra econòmica destinada a la compra de música.²

Aquesta evolució, tot i ser significativa, no és el que es pretén destacar del següent gràfic, sinó la correspondència que existeix entre els dos formats (físic i digital) i com l'evolució ha estat pràcticament inversa al llarg dels últims 9 anys fins a arribar a una relació de 87 milions d'euros en vendes per als formats físics per 63 dels formats digitals (58 % x 42 %).

² Productores de Música de España. *Mercado de la música grabada en España: Año 2014*. [En línia]. 2015. Pàg. 2. <www.promusicae.es/documents/viewfile/127-mercado-de-la-musica-grabada-ano-2014> [Consulta: 11/11/2015]

Evolución de las ventas de música grabada 2001-2014 (millones de euros)

Fuente Promusicae

Al mercat digital³ també s'han anat confirmant tendències que ja s'albiraven al llarg dels últims anys. Els serveis de *streaming* (escolta en línia sense necessitat de descàrrega) continuen afermant-se i ja suposen un desembossament anual de 47,2 milions, un 36,3 % més que l'any 2013. En aquestes xifres s'inclouen tant les subscripcions a serveis com *Spotify*, *Deezer* o *Napster* (el nombre d'abonats dels quals s'estima que ha crescut el 2014 al voltant del 30 %), com l'*streaming* finançat per publicitat (les modalitats gratuïtes de serveis com *Spotify*, *Deezer*, *YouTube* o *VEVO*).

Per contra, totes les altres modalitats de negoci digital descendeixen en facturació: les descàrregues d'àlbums o cançons (mitjançant *iTunes*, per exemple) disminueixen un 2 %, i els tons i altres productes per a mòbils acumulen un nou descens del 20,5 %.

³ Ídem. Pàg. 5.

Mercado digital: Facturación 2011-2014 (miles de euros)

Ventas	2011	2012	2013	2014	2014/13
Descargas de Internet y Móviles	13.833	14.604	14.550	14.254	-2,0%
Productos para móviles	2.574	2.156	1.779	1.415	-20,5%
Streaming (suscripciones más financiado por publicidad)	26.209	30.283	34.667	47.251	+36,3%
Otros	3.763	1.248	265	0	-100%
TOTAL	46.380	48.290	51.261	62.920	+22,7%

Fuente: Promusicae

Si bé totes aquestes dades només fan referència al negoci legal, essent molt major el que té lloc de forma pirata, suposa un exemple aclaridor de com evolucionen els models de negoci i, per tant, els consums culturals i musicals.

L'oferta per a consum de música digital s'ha multiplicat i s'ha diversificat en pocs anys. Observant el panorama de plataformes de difusió i distribució musical, es poden identificar tres models diferents relacionats amb les biblioteques:

a) Plataformes comercials adreçades al consumidor final.

Són les més conegudes i esteses i s'hi troben algunes com *Spotify*, *Deezer*, *Goear*, *SoundCloud* o *YouTube*.

b) Plataformes comercials pensades per a la implementació d'un servei bibliotecari.

No són tan conegudes pel públic general i al nostre país no es coneixen experiències en l'àmbit bibliotecari: *OverDrive* (préstec de col·leccions digitals), *Freemal* (*streaming* i descàrrega) o *Hoopla* (vídeo i àudio en *streaming*), entre d'altres.

c) Plataformes creades des de les biblioteques.

Com en el cas anterior, no estan molt esteses, però existeixen exemples com la mediateca de l'IRCAM (Institut de Recherche et Coordination Acoustique/Musique) de París, que, juntament amb la Biblioteca pública d'informació, va desenvolupar un projecte que oferia accés a col·leccions digitals (a semblança de la qual va sorgir l'extinta mediateca de la Fundació "la Caixa" al Caixaforum), *Bibzoom* (amb origen als països nòrdics, es tracta del primer servei de música pública digital al món; similar a l'*Spotify*, amb opcions d'escolta en *streaming* i descarregues) o *Musikwebb*

(nascut a Suècia el 2006 i promogut per les biblioteca públiques, ha estat desenvolupat per una empresa privada: Basepoint Mitjana).

3. Spotify i els serveis de *streaming* a les biblioteques públiques

S'entén per *streaming*⁴ (en sentit literal, «corrent continu») l'accés a un recurs (en aquest cas concret, la música, però es podria parlar de pel·lícules, llibres, etc.) sense la necessitat de descarregar ni emmagatzemar cap fitxer a l'equip/terminal, que s'escolta mitjançant la connexió a Internet i es reproduceix de seguida que es prem l'accés. No es parla d'una tecnologia o mitjà per accedir a continguts, sinó del mètode amb el qual s'hi accedeix.

Aquest tipus d'accés ha anat a l'alça en els últims anys perquè la millora de les tecnologies i les xarxes de comunicació ho han potenciat, mentre que el negoci basat en les descàrregues ha seguit una tendència a la baixa, en un clar exemple d'evolució en els hàbits de consum en temps rècord.

L'*streaming*⁵ ens permet tenir al nostre abast una col·lecció musical immensa que es troba al «núvol» (*cloud*) i aquest és un dels grans punts forts en relació amb el musicterari: saber donar valor i rellevància a aquesta ingent col·lecció musical a l'abast dels usuaris.

ELS SET AVANTATGES CABDALS DE L'*STREAMING*

- 1. Qualitat.** Depenent de cada servidor i del tipus de subscripció de cada usuari, ja es pot escoltar música en qualitat molt semblant a la dels tradicionals CD (fins a un màxim de 320 kbps).
- 2. Catàleg.** Universal, Sony-BMG i Warner ja han bolcat els seus èxits a l'*Spotify*, *Google Music* i altres canals. La conquesta del repertori clàssic passa ja també per *Naxos* i molts segells independents.

⁴ Grup de treball de Música a les biblioteques de la província de Barcelona. *Pautes d'ús i aplicacions de l'Spotify a les biblioteques públiques* [en línia]. 2012. Pàg. 6.
<http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/spotify_biblioteques.pdf/df3cd2ad-e807-43b5-9101-a0d07353786e> [Consulta: 10/11/2015].

⁵ «El triunfo de la música». Revista *El Cultural* d'El Mundo del Siglo XXI, 3 de desembre de 2012. Pàg. 36.

- 3. Mobilitat.** Les aplicacions serveixen tant per a l'ordinador com per a dispositius mòbils amb accés a la xarxa de dades. També es pot activar el mode «sense connexió» en un nombre màxim de cançons.
- 4. Preu.** Les «tarifes planes» ronden els 10 euros mensuals, mentre que els comptes de pagament «sense mobilitat» (només des de l'ordinador) costen la meitat. Funciona gratis amb falques publicitàries i bàners.
- 5. Aplicacions.** Voleu llegir la lletra d'una cançó mentre l'escolteu o consultar la crítica d'un disc que fa el *New York Estafis*? Tot això ja és possible, a més d'un gran ventall d'aplicacions.
- 6. Experiència social.** Els usuaris de *Spotify* que estiguin donats d'alta a *Facebook* podran saber el que escolten els seus amics i compartir enllaços, recomanacions i llistes de reproducció.
- 7. Concerts en directe.** Aplicacions com *Songkick* (per a *Spotify*) rastregen automàticament l'agenda de concerts dels nostres artistes.

Son moltes les plataformes que han proliferat en els últims temps i que permeten accedir a l'escolta de música en línia sense necessitat de descàrrega: *Spotify*, *Deezer*, *Goear*, *LastFM*, *Jamindo*... La majoria tenen en comú uns grans catàlegs que es poden gaudir, amb diferents opcions, en obert.

En el treball i desenvolupament del document «**Pautes d'ús i aplicacions de Spotify a les biblioteques públiques**», impulsat pel grup de treball de Música a les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques de la província de Barcelona, es va optar per aquesta plataforma, *Spotify*, a l'hora d'introduir la música digital a les biblioteques públiques de la zona. Si bé es parteix del fet que no hi ha cap plataforma que cobreixi totes les necessitats ni que ofereixi només avantatges, es van tenir en compte els següents punts forts a l'hora de prioritzar-la:

- És una plataforma de *streaming* sonor amb un gran catàleg musical que s'actualitza constantment.
- Es tracta d'un programa lliure dins de l'àmbit musical.
- Presenta una qualitat sonora excel·lent (sobretot en la versió *Premium*).
- Permet emmagatzemar les nostres llistes de reproducció.
- Permet compartir i difondre les nostres seleccions amb altres usuaris o institucions enllaçant-les a través de *Facebook* o *Twitter*, iPhone i iPad.

- Es tracta d'una aplicació per a usuaris, domèstica, de fàcil ús i gestió i que no requereix intermediaris.

En el cas de la biblioteca pública, *Spotify* no és més que una eina que ha de servir per projectar de forma mediàtica l'Àrea de música de les biblioteques i la figura del bibliotecari musical que serà el que hagi de posar en relació la col·lecció física, present a la biblioteca, amb la virtual.

Suposa un replantejament del paper del bibliotecari com a prescriptor, mediador i innovador que el faci més proper a les noves necessitats i als nous usos dels usuaris, fins i tot d'aquells que ni tan sols ho són.

Malgrat tot això, cal tenir en compte els inconvenients que, com la majoria de plataformes d'aquest tipus, presenta:

- Inestabilitat empresarial: model de negoci a la recerca de la rendibilitat i envoltat de certa polèmica.
- Falta de criteris de selecció: hi ha de tot i de totes les qualitats d'enregistrament.
- Criteris d'indexació i classificació confusos: no hi ha unes regles ben determinades, si bé, amb el pas del temps, s'ha anat millorant en la recuperació d'informació.
- Absència d'indicadors d'ús: més enllà dels seguidors, no existeix informació estadística de les escoltes relacionades amb els continguts generats.

Tots aquests aspectes, igual que en la majoria de serveis bibliotecaris, fan necessària la contínua presència d'avaluacions i estudis que permeten millorar l'ús de l'eina i la possible adopció d'altres de noves que millorin la tasca del musicterari.

4. Usos i aplicacions de les noves tecnologies a la Xarxa de Biblioteques Municipals de Vilanova i la Geltrú

Les biblioteques públiques de Vilanova i la Geltrú, especialment la biblioteca Armand Cardona Torrandell, han anat desenvolupant l'ús de les noves tecnologies en relació amb la música en paral·lel a la feina del grup de treball Música a les biblioteques de la

Xarxa de Biblioteques de la província de Barcelona, del que formen part des de l'any 2011, quan es va crear.

Fruit d'aquesta col·laboració, l'any 2012 va veure la llum el document «[Pautes d'ús i aplicacions de Spotify a les biblioteques públiques](#)», que ha aportat un marc teòric del qual s'han servit les Biblioteques de VNG per facilitar als ciutadans tot un seguit de recursos musicals en línia relacionats amb activitats de les biblioteques, la col·lecció local, selecció de novetat, efemèrides i un llarg etcètera.

Es tracta d'unes pràctiques singulars i innovadores que han fet que l'experiència s'hagi presentat en diferents fòrums relacionats amb la cultura i el món de les biblioteques: [Spotify a les Biblioteques de VNG](#)

- [Interacció 2013](#)
- Escola d'hivern 2013
- [Informe APEI «Biblioteques davant el segle XXI»](#)
- Escola d'estiu 2014
- [XVIII Jornadas Bibliotecarias de Andalucía - 2015](#)

Objectius:

- Difondre les col·leccions musicals existents a les Biblioteques Públiques de Vilanova i la Geltrú, fruit d'una selecció especialitzada i d'una política de desenvolupament que valora especialment la qualitat.
- Donar accés a les novetats musicals en temps real. Això fins fa poc era impossible, ja que l'únic accés a la música era a través dels formats tradicionals (CD, vinil, etc.), que no permetien un accés tan ràpid a la immensa producció musical existent.
- Incrementar l'oferta musical que s'ofereix als usuaris. Les col·leccions existents a les Biblioteques Públiques es complementen amb el fons tan ampli que ofereix *Spotify* (o altres plataformes, com per exemple *Deezer*, *LastFM*, etc.).
- Promoure i difondre tant els autors locals com els diferents festivals que se celebren a Vilanova i la Geltrú o la seva comarca, tot establint relacions amb els agents implicats amb la finalitat de fer-los més propers i coneguts entre els aficionats en particular i el públic en general.

14es JCID

Col·legi Oficial
de Bibliotecaris-
Documentalistes
de Catalunya

- Enriquir les activitats organitzades per les Biblioteques Públiques de VNG relacionades amb la música: actuacions en viu, presentacions de festivals locals, elaboració de guies de lectura, etc.
- Convertir-se en un recurs útil per a altres professionals bibliotecaris que tinguin interès en la música, creant seleccions especialitzades, establint sinergies amb altres centres que realitzin experiències similars, etc.

Si bé la majoria de recursos generats estan relacionats amb l'ús de *Spotify*, també s'utilitzen altres plataformes com les que s'indiquen a continuació:

[YouTube](#): s'utilitza fonamentalment per enregistrar les activitats relacionades amb Vilanova i la Geltrú, ja que s'entén que és una font d'informació relacionada amb la Col·lecció local.

[Goear](#): plataforma en la qual s'enregistren les entrevistes a escriptors i il·lustradors que es realitzen al programa de ràdio de les Biblioteques Municipals de Vilanova i la Geltrú per a públic infantil i juvenil [Més content que un gínjol](#).

Pel que fa a l'[Spotify](#), la Xarxa de Biblioteques Municipals de Vilanova i la Geltrú disposa d'una subscripció Premium des de l'any 2012.

A continuació es relacionen alguns exemples de les diferents aplicacions:

- Les novetats del mes... (selecció dels principals treballs publicats al llarg del mes):
[Selecció de novetats – Juny 2015](#)
- Promoció d'artistes locals o que han actuat a la ciutat:
[Eduard Toldrà: el so del noucentisme](#)
[Les mans de la pianista: Leonora Milà](#)
[La Brigada presenta el seu darrer treball: Incerta glòria](#)
- Dinamització d'activitats musicals realitzades a les biblioteques de la ciutat:
[FiMPTeca Session: El tastet del FiMPT](#)
[El tastet del Faraday](#)
[Dones i cançons a la biblioteca Armand Cardona](#)

- Promoció de festivals que tenen lloc a Vilanova i la Geltrú:
[Ritmes jamaicans de la mà del NowaReggae](#)
[A dalt l'estiu... a dalt el Vida Festival](#)
- Completar recursos, com a guies de lectura, realitzades per les biblioteques:
[Nous sons pel Segle XXI](#)
[L'origen dels sons cubans](#)
- Difondre grans festivals i actuacions rellevants de l'àmbit nacional:
[50 anys després... Raimon al Liceu](#)
[Björk presenta Vulnicura al Poble Espanyol](#)

Paral·lelament a tota aquesta activitat virtual, també s'han realitzat actuacions físiques a la zona d'audiovisuals amb la creació del «Racó musical», que inclou un expositor en el qual se situen les diferents revistes de música de què disposen les biblioteques, a més d'anunciar notícies, actuacions que tenen lloc a Vilanova i la Geltrú i informació relacionada amb els diferents festivals que s'organitzen: Doc&Rol, Vida, NowaReggae, El Tingladu, Ateveu, FiMPT i les actuacions de l'Auditori Eduard Toldrà.

Tot això es complementa amb un important calendari d'actuacions en directe, especialment a la biblioteca Armand Cardona Torrandell:

- [Actuació de l'ECMM \(Escola Conservatori Mestre Montserrat\) amb motiu de la celebració de l'Any Toldrà](#)
- [Rolf&Flor de la mà dels Pinker Tones](#)
- [Actuació de Xesca Fort amb motiu de l'exposició Dones i cançons](#)
- [Coses que es diuen, però no es fan amb Andrea Motis, Joan Chamorro, Joan Díaz i Jordi Paulí](#)
- [Concert de The Gachises a la terrassa dels llimoners](#)

Cal afegir a totes aquestes accions la voluntat per part de les Biblioteques VNG de difondre les principals novetats musicals i els fons de què disposen mitjançant seleccions musicals que es posen a l'abast dels usuaris periòdicament:

- [Vilanova sona - Amb V de Vilanova III](#) (Setembre de 2015)
- [El jazz i els seus estils \(2014\)](#)
- [Música infantil \(2013\)](#)
- [Nous sons per al Segle XXI – Música electrònica \(2013\)](#)
- [Eduard Toldrà \(2012\)](#)

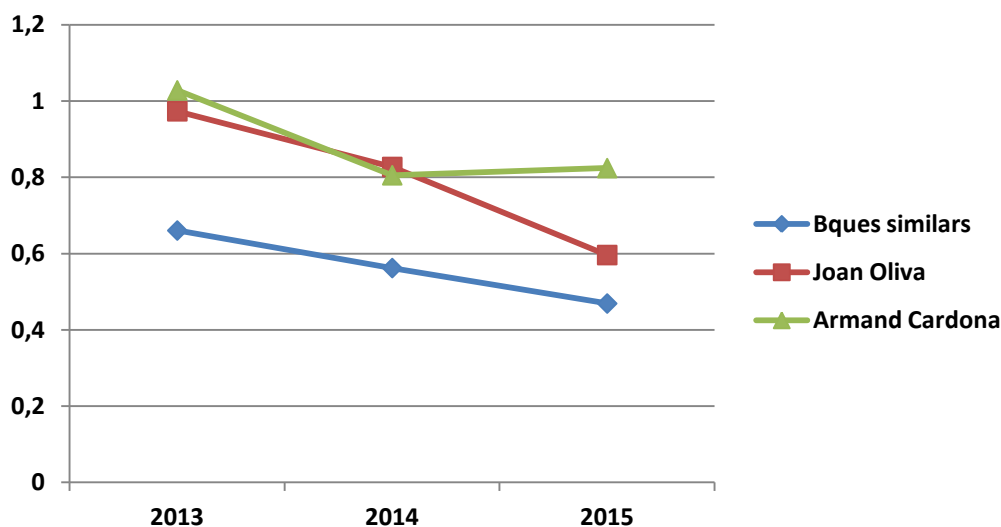
Per acabar, destacar només una iniciativa que reflecteix la creixent importància d'aquest tipus de recursos per a les biblioteques públiques. Recentment, el [catàleg](#) de la Xarxa de Biblioteques de la província de Barcelona ha incorporat la possibilitat d'escoltar (mitjançant accessos a *Spotify*, *Deezer* o *BandCamp*) algun tema del registre seleccionat: <http://bit.ly/1fwjdh2>.

→ Reflex de les iniciatives digitals en la col·lecció física

Amb el pas del temps s'ha pogut constatar que les diferents iniciatives de tipus virtual que s'han realitzat a la biblioteca Armand Cardona Torrandell, mitjançant la pàgina web, el blog, les xarxes socials, etc., també tenen un reflex en la dinamització i el préstec dels documents físics presents a la biblioteca, tal i com es pot veure en aquests dos quadres comparatius:

- **Evolució del préstec de CD en els darrers tres anys⁶**

⁶ Dades facilitades pel servei d'estadística de la Gerència del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

- Vilanova i la Geltrú comparat amb 6 municipis - 2014⁷

I. Dimensió encàrrec polític/estratègic

	Vilanova i la Geltrú	Mitjana
Oferir un bon fons documental		
% de CD que han sortit en préstec	57,4 %	49,4 %

Bibliografia:

AMPLI: Associació de musictecaris. [Música i mitjans socials a la biblioteca pública: vasos comunicants](#) [en línia]. 2013.

<<http://musictecaris.blogspot.com.es/2013/04/musica-i-mitjans-socials-la-biblioteca.html>> [Consulta: 15/11/2015]

AMPLI: Associació de musictecaris. *Música, web i noves practiques d'escolta social* [en línia]. <http://musictecaris.blogspot.com.es/2013/03/musica-web-i-noves-practiques-descolta.html>. 2013 [Consulta: 15/11/2015]

⁷ Cercle de comparació intermunicipal de biblioteques: Informe comparatiu any 2014: Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2015. Pàg. 23.

AMPLI: Associació de musictecaris. *Nous models per a una biblioteca musical híbrida* [en línia]. 2012. <www.musictecaris.blogspot.com.es/2012/03/nous-models-per-una-biblioteca-musical.html> [Consulta: 15/11/2015]

Cercle de comparació intermunicipal de biblioteques: Informe comparatiu any 2014: Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2015.

Grup de treball de Música a les biblioteques de la província de Barcelona. *Pautes d'us i aplicacions de l'Spotify a les biblioteques públiques* [en línia]. Barcelona: Gerència de Serveis de la Diputació de Barcelona, 2012.

<www.diba.cat/documents/16060163/22275360/spotify_biblioteques.pdf/df3cd2ad-e807-43b5-9101-a0d07353786e> [Consulta: 15/11/2015]

IBÁÑEZ, Álvaro. «Todavía queda música gratis en internet tras los recortes de Spotify» [en línia]. 2011. <www.rtve.es/noticias/20110415/todavia-queda-musica-gratis-internet-tras-recortes-spotify/424849.shtml> [Consulta: 15/11/2015]

Productores de Música de España. «Mercado de la música grabada en España: Año 2014». [en línia]. 2015. <www.promusicae.es/documents/viewfile/127-mercado-de-la-musica-grabada-ano-2014> [Consulta: 11/11/2015]

ROSADO, Benjamín G. «El triunfo de la música que no se vende», a la revista *El Cultural* d'El Mundo del Siglo XXI [en línia]. <www.elcultural.com/revista/escenarios/El-triunfo-de-la-musica-que-no-se-vende/30476> [Madrid]: El Mundo del Siglo XXI, 2012. [Consulta: 15/11/2015]